

KIPA

Роялті від продажу кожного примірника Олеся Остафієва перераховує у Благодійний фонд «Голоси дітей». Ця організація надає безкоштовну психологічну допомогу дітям і родинам, які постраждали від війни.

[Почитати опис, рецензію і купити можна на сайті nashformat.ua](https://nashformat.ua)

Мамо,
я не хочу
війни!

1939-45 ПОЛЬЩА /
2022 УКРАЇНА
польсько-український
орхестровий проєкт

Почитати опис, рецензію і купити можна на сайті nashformat.ua

ОЛЕСЯ ОСТАФІЄВА

КІРА

Дорога додому

«НАШ ФОРМАТ» · КИЇВ · 2024

[Почитати опис, рецензію і купити можна на сайті nashformat.ua](https://nashformat.ua)

Зміст

<i>Пролог</i> Вирвані з корінням	9
Список бажань	15
У нас — дівчинка	18
15 лютого 2022 року	20
Бейбішавер	23
24 лютого	25
Лісова втома	32
На захід	37
Дрогобич	39
Межа двох світів	43
Ева і Карл	45
8 березня	49
Нью-Йорк	51
Mount Sinai	54
Її звати Кіра	57
Вашингтон	60
Мирна сталь «Азовсталь»	65
Кімната з підгузками	69
Лист Джо Байдену	72
Бути сильною	75
Бейбішопінг	79
Нумерологія	81

Останній коктейль	82
Кіра	84
Янголи Mount Sinai	90
Welcome home	92
Дві години для мами	93
Макс	95
Святий Джеймс	97
Великдень	99
Мій Донецьк	103
Через три штати по паспорт	109
Прощання з Нью-Йорком	114
Перший літак	117
Варшава	119
Машиною до Албанії	120
«Відьма-бар»	123
До італійської мафії	126
Оливний сад	131
Два світи	134
Тоскана	138
Додому	145
З 24 лютого у 25 вересня	146
Хрестини	148
Наостанок	151
Епілог	152
Подяки	156

УКРАЇНСЬКИМ МАТЕРЯМ

Вирвані з корінням

Я народилася в Донецьку. На землі, де чи не найкращий чорнозем у світі. Чорний, як вугілля, розсипчастий, масний. Здавалося, що коли його добре розтерти між пальцями, то вичавиш з нього олію. У тому чорноземі росте все. Вирвеш зілля, кинеш на землю, а воно торкнеться своїм корінням тієї землі і знов забує.

Ця війна вирвала з корінням мільйони українців, струсила з них залишки чорнозему й розкидала світом.

Ця війна відібрала в більшості українців відчуття дому й змусила вмістити у «тривожну» валізу все життя. І хай би де ми жили, відчуття тривоги тепер завжди з нами, у тій валізі.

А ще ця війна відібрала в Україні її дітей. Різними способами. Понад п'ятсот дітей загинуло. Тільки за офіційними даними української влади до росії депортували близько двадцять тисяч неповнолітніх. Їх примусом вирвали з української землі та намагаються «пересадити» в землю чужу. Понад 1,8 мільйона українських дітей евакуйовано за кордон. Їхнє коріння живиться тепер іншими традиціями, пристосовується до іншого менталітету й іншої мови там, де їх прихистили й підтримали.

Що це, як не продуманий і спланований геноцид? Убити, кого можеш, і викоринити все українське з тих, кого вбити не вдається.

У мене війна відібрала можливість розділити з рідними людьми радість народження дитини. У березні 2022 року, коли я ще не знала, чи вціліє мій будинок і чи побачу я колись близьких та друзів, за тисячі кілометрів від дому, в мене народилася донька. Мій острівець щастя в безодні горя. У день виписки я дивилася крізь лікарняне вікно на вулицю й бачила тільки об'єктиви телекамер, що вишикувалися зняти наш вихід зі шпиталю для вечірнього сюжету. Щоб на твою виписку приїхали журналісти в мирному житті, треба було стати мамою відразу п'яťох немовлят чи народити генія, який заговорив би просто в пологовому будинку. Мені ж вистачило «лише» на дев'ятому місяці вагітності після кількох ночей у бомбосховищі дістатися в чужих лижних штанах до США.

Ця книжка про наш із донькою непростий і дивний шлях, спочатку подалі від війни, а потім додому, у країну в борні, проте таку рідну. У країну, де не літають літаки й заборонені нічні прогулянки. У мій найкращий Київ — місто, яке люблю всім серцем. Місто, в якому так і не змогла з'явитися на світ моя донька, хоч як я хотіла бачити її «киянкою у першому поколінні».

За ті місяці, що мені судилося їздити світом, я зненавиділа три слова — українське *біженка*, англійське *refugee* та італійське *profugo*. Бо довелося повторити їх сотні разів, і кожне з них залишило в мені відкриту рану. А ще я зненавиділа звук коліщат валіз, що гуркотять асфальтом: тепер цей стукіт асоціюється не з подорожами, а з мамами, які, зібравши силу та волю в кулак, везуть своїх дітей подалі від війни і... України.

Я дуже вдячна всім людям у різних куточках світу за те, що допомагали мені й підтримували, коли я була не вдома. Але відчуття безпеки, яке дають мирні міста, приносить і величезне відчуття тривоги. Для мене найзатишнішим місцем виявився дім, де я, незважаючи на регулярні ракетні атаки, почувуюся спокійніше. Й іноді, в моменти тиші в небі та неймовірної краси навколо, навіть на мить здається, що й нема тієї війни.

А потім раптом помічаєш, як вона вдерлася в кожну шпарину нашого побуту. І нагадує про себе там, де її не мало б бути. Коли розгортаєш меню за QR-кодом, а першим — перед сніданками і десертами — бачиш мапу укриттів. Коли в оголошенні про оренду квартири серед описів планування й умеблювання знаходиш важливе уточнення, що коридор відповідає правилу «двох стін». Коли на місці туристичної агенції відкривається магазин військового спорядження.

Ця війна вже в кожному з нас. А ще вона в нашій землі — змішаній з кров'ю, слізьми, потом і порохом. Вона живитиме нашу пам'ять і наше коріння. Ця книжка — згадка про це: хоч як далеко ми тікали від війни і хоч як добре облаштовували своє життя в іншій країні, війна в кожному з нас. Нема українців, у яких вона зараз не живе — хай скільки їм років і хай де б вони від неї сховалися. І наші діти, зазвичай створені з любові, натхнення і поцілунків, носять в собі цю війну.

[Почитати опис, рецензію і купити можна на сайті nashformat.ua](https://nashformat.ua)

КІРА

ДОРОГА ДОДОМУ

Почитати опис, рецензії і купити можна на сайті nashformat.ua

Список бажань

Сонячний ранок у Нью-Йорку.

Я сиджу на дерев'яному шезлонгу серед дерев і квітів у парку Гай-лайн та складаю список бажань у молескіні.

Восьме серпня 2021 року — сьогодні мені виповнюється тридцять вісім, і я щойно дізналася, що вагітна. П'ять тижнів.

Мене звати Олеся, і я з України.

П'ятнадцять років тому я приїхала з Донецька підкоряти Київ з однією валізою, половину якої займала подушка. Бабуся зробила мені її власноруч «на придане» і наполегливо вклала до моїх речей, коли одного дня я повідомила, що переїжджаю до столиці. Мені було, здається, років шість, коли вона пошила цю подушку. До сьогодні пам'ятаю, як бабуся обскубувала те пір'я, «щоб нічого не кололо», й складала пух в алюмінієвий тазик. Подушка вийшла такою величезною, що спати на ній можна хіба що напівсидячи. Але сперечатися з бабусею було марно, тому серпневого ранку 2006 року ми з подушкою приїхали до Києва.

У той час я працювала журналісткою, як і Керрі — героїня мого улюбленого американського серіалу «Секс і місто». Цей серіал захопив мене в студентські роки, як і мільйони інших дівчат по всьому світу. Я не пропускала жодної серії та мріяла одягатися так, як його героїні, мати таких подруг та стільки ж пригод, як вони, і врешті-решт потрапити до Нью-Йорка. Пакуючи

тоді валізу до Києва, про місто з обкладинки Wall Street Journal я навіть не мріяла, бо життя в шахтарській родині наприкінці 90-х було непростим, і найбільшою розкішшю була для нас у ті часи подорож під час відпустки до Криму. Та й який Нью-Йорк, якщо ти розпалюєш піч і щогодини підкидаєш вугілля, щоб не згасла.

Київ виявився суворим і лагідним одночасно. Для сміливців, які не боялися роботи, він відкривав багато можливостей. Уже за кілька років я мала роботу в парі та медіаконсалтингу.

П'ять років тому я ризикнула започаткувати власний бізнес та разом з подругами «пірнула» в незнайому нам справу, насправді не розуміючи, вдасться щось чи ні. Тепер у мене в Києві успішний бізнес — коктейльний бар з назвою «Відьма-бар». Тоді ж, на старті, щоб зменшити витрати, ми власноруч фарбували стіни, зістарювали підлогу та розмальовували мітли для інтер'єру. Зараз це галасливе та веселе місце, де щодня працює таролог, який, наче священник на сповіді, слухає історії гостей, колекціонуючи їхні таємниці. Уже за рік наші тарологи почнуть «вигоряти», бо історії відвідувачів стануть геть іншими, і виявиться, що не можна пропускати крізь себе стільки болю.

Проте в цей момент я не можу уявити такого сценарію, тому відчуваю себе абсолютно щасливою: за всіма канонами сучасних емансипованих жінок у мене прекрасне життя в Києві. Ще десять років тому я бралася за будь-яку статтю, щоб заробити гроші, а тепер можу обирати лише те, що мені подобається. Я маю гнучкий графік, постійно чогось навчаюся, багато подорожую, тричі на тиждень ходжу в спортзал і щоранку сама вирішую, яким буде мій день. Тепер — до цього всього щастя — я ще маю дитину під серцем.

Сьогодні, у 2021 році, я живу тим життям, про яке не могла мріяти у 2001-му, коли вперше дивилася серіал про нью-йоркських подруг. Гуляю тими самими вулицями, що й героїні фільму, п'ю каву в тих самих кав'ярнях і маю що розповісти друзям за ланчем. Цього разу я прилетіла до Нью-Йорка разом

з подругою. З Оленкою ми познайомилися дев'ять років тому на програмі Школи політичних студій у Києві. Ще до початку навчання кожен отримав біографії своїх одногрупників. Дійшовши до опису тендітної дівчини з проникливим поглядом, я з подивом прочитала, що серед останніх культурних подій, які її захопили, була виставка робіт загиблого київського фотографа Віталія Розвадовського, яку я та ще кілька його друзів проводили напередодні. Олена працювала в адвокатурі, а я — піарницею в київській мерії. З того часу в житті кожної з нас багато чого змінилося. Подруга встигла обертися до українського парламенту, здобути освіту в Єлі та пережити непросте розлучення, а я тим часом намалювала понад п'ятдесят картин, двічі «прогоріла» у невдалих бізнес-проектах та завагітніла просто напередодні нашої подорожі.

Тож у мій тридцять восьмий день народження ми замість бару плануємо піти в кондитерську. Астрологи кажуть, що сьогодні якийсь суперпотужний «молодий місяць у Леві» й особливо пощастить тим Левам, чий день народження припадає на восьме серпня. «На вашій вулиці перекинулася вантажівка з пряниками!» — так і написано.

Задля здійснення бажань астрологи рекомендують у момент сходження місяця (восьмого серпня о 16:51 за Києвом) взяти найгарніший новий блокнот і найкращі ручки, а тоді в хорошому настрої та якомусь особливому місці записати свої бажання.

Я підготувалася до вантажівки з пряниками дуже серйозно — в книгарні Barnes & Noble на П'ятій авеню придбала найкрасивіший молескін, і о 9:51 за Нью-Йорком та 16:51 за Києвом, у свій тридцять восьмий день народження, разом з подругою розташувалася на дерев'яних шезлонгах парку Гай-лайн. Під французький шансон взялася записувати свої бажання за принципом улюбленого Вінстона Черчилля: «Мої смаки прості. Я легко задовольняюся найкращим». Сумнівів нема: мене очікує дуже щасливий рік, а далі буде більше та краще.

Ми з Оленою складаємо наші списки бажань та рушаємо пішки до кондитерської «Магнолія бейкері» на 69-й вулиці, яку дуже любили героїні «Секс і місто», купуємо по банановому пудингу та йдемо в Центральний парк. Ми сідаємо на каміння, звішуємо ноги та п'ємо каву, насолоджуючись солодощами й теплим серпнем. Перед нами — величезна галявина, всяна пледами для пікніків. На траві граються діти, а на пледах відпочивають мами з немовлятами. «Як же, мабуть, круто гуляти тут щодня!» — натхненно кажу Оленці.

У цю мить я й подумати не могла, що всесвіт уже нотує мою фразу як бажання.

Згодом, 19 серпня, прогулюючись у парку, мене настільки охопили емоції, що в той самий молескін я записала: «Центральний парк. Неймовірна розслабленість і почуття вдячності за все. Тепер я відчуваю, що щось у мене з цим містом буде». Увечері програма для вагітних в айфоні повідомила мені, що десь у цей час почало битися серце моєї дитини. Тут. На Мангеттені.

У нас — дівчинка

СЕРЕДИНА ОСЕНІ. У світових ЗМІ все частіше з'являються тривожні повідомлення з Заходу про майбутнє вторгнення Росії в Україну. Ми сприймаємо ці публікації як щось незрозуміле й таке, що нас не стосується. Бо ж війна вже є і насправді вона триває вже восьмий рік. Проте Київ має змогу жити звичним життям. Я добре пам'ятаю, як великий бізнесмен, з яким я то-варишувала, розповідав, що майже те саме, що сьогодні пишуть світові ЗМІ, деякі західні експерти говорили у 2014 році на закритих зустрічах із українським бізнесом.

— Нам ще тоді обіцяли танки за три доби в Києві та пояснювали, що Україна має погодитися на мирні угоди. От побачиш, скоро щось подібне буде, — запевняв він, і мені було спокійніше вірити в те, що він правий.

У мене в анамнезі вже два УЗД, на яких мені сказали, що в мене хлопчик. Я вирішила однозначно, що буде Олександром — бо це моє улюблене ім'я, та купила йому шкіряну косуху Harley Davidson на два рочки.

Холодний дощовий четвер. Я закінчила робочу зустріч та приїхала на плановий скринінг на годину раніше. Вагітність дається взнаки — я сплутала час. Благо, в мене з собою є книжка, тож маю що робити. Я влаштовуюсь у кав'ярні поруч. За вікном сіро, ллє дощ, а я насолоджуюся гарячим какао та книгою. Більшість моїх друзів прочитали її ще рік тому та активно рекомендували у фейсбуці. А я купила та поставила на полицю. Свого часу книга чекала майже рік — доки я не побачила допис відомого українського інвестбанкіра, який сфотографував першу сторінку з підписом авторки: «Хай літо буде безкінечним, як в дитинстві». Від самої тієї фрази я поринула в щасливі часи свого дитинства і, відклавши смартфон, одразу пішла шукати цю книгу у своїй бібліотеці. Тепер розумію чому. Євгенія Кузнецова «Спитайте Міечку» — я просто пірнула в цю історію та не можу відірватися. Читаю і насолоджуюсь словом та образами. Настав час бігти до лікаря, тож я швиденько дочитую главу. Наступна називається «У нас — дівчинка».

«А у нас — хлопчик», — з усмішкою думаю я та поспішаю на обстеження.

— Плід жіночої статі, розвивається відповідно до терміну, — починає надиктовувати лікар медсестрі.

— Стривайте, — підводжусь я. — Хто жіночої статі?

— Дитина ваша жіночої статі.

— Мені на двох попередніх УЗД сказали, що там хлопчик. Ви жартуєте?

— Ну, можливо, на двох попередніх УЗД там був хлопчик, але сьогодні — дівчинка, стовідсотково, — каже лікар так байдуже, ніби в них чи не щодня хлопчики стають дівчатами й навпаки.

Тож книга виявилася пророчою. У нас — дівчинка. Я розгублено йду до машини і проживаю нову реальність. Два місяці

розмов з дитиною як з хлопчиком, а він виявився дівчинкою. Та, мабуть, це й на краще. Бабусі кажуть, що перед війною завжди народжується більше хлопчиків. Отже, це добрий знак — війни не буде. А косуху ми однаково носитимемо — зі спідницею-пачкою. Буде дуже стильно.

15 лютого 2022 року

На небі тільки і розмов, що про море. А в Києві тільки й розмов, що про війну. Ніхто в неї не вірить, але всі говорять. З кожної праски, з кожного куточка в ресторані — всюди кажуть, що війни не буде. Я й сама переконую себе в цьому, бо не хочу народжувати у Сваляві. Як дві паралельні реальності — з одного боку, й не вірю, а з іншого, аж до сказу доводить цей флешмоб у фейсбуці про те, що «я в Києві, нікуди не тікаю і в мене купа планів, до яких не входить війна». Агов, друзі, в Донецьку 2014 року війна теж не входила в плани, і повно людей з літніми речами поїхали до Бердянська пересидіти кілька тижнів, та більше ніколи не повернулися додому.

Учора я провела маму в Донецьк. Ми ледь не спізнилися на її автобус — спочатку я забула ключі від машини, потім верталася по телефон, а вже перед самим вокзалом ми потрапили у затор. Здавалося, що місто маму не відпускає. Вона має приїхати до мене в Київ у квітні допомагати з дитиною. Дуже переживаю, щоб чогось не сталося в Донецьку за цей час. Бо якщо й будуть якісь провокації, то там. Як же шкода, що ми не вмовили їх раніше переїхати до Києва.

Батьки живуть у Донецьку — в їхній дім у 2014 році прийшла справжня війна, коли Росія окупувала місто. Липке відчуття страху, жаху й безпорадності. Так для мене особисто розпочалася війна. Не у квітні 2014-го у Слов'янську та не у травні, коли йшли бої за Донецький аеропорт — там було як кіно, а 11 липня, коли під обстрілами здригалася Мар'їнка — містечко під Донецьком, де жили моя двоюрідна сестра і багато знайомих.

[Почитати опис, рецензію і купити можна на сайті nashformat.ua](https://nashformat.ua)